GRAŻYNA HANUSZEK-PARTYŁA

Refleksje na temat dwóch domów. Dom na wsi, dom w mieście – podobieństwa i różnice

Reflections upon two houses. A house in the countryside, a house in a city – similarities and differences

Dom na wsi – stary, obszerny, drewniany dom wybudowany w latach 30-tych XX w., głęboko osadzony w lokalnej tradycji położony jest na rozległej parceli, wśród starodrzewu, który skutecznie chroni go od chaotycznej zabudowy wiejskiej. Od południa ogród położony na dwóch poziomach otwiera się na rozległą panoramę naturalnego krajobrazu górskiego i dzikie kompleksy zieleni nadrzecznej.

A house in the countryside - an old, spacious, wooden house built in the 1930s, deeply settled in the local tradition, situated on a vast plot, in an old-growth forest which protects it from chaotic rural development. From the south, a garden on two levels opens to a vast panorama of natural mountainous landscape and wild complexes of riverside greenery.

▲ ▲ Dom na wsi – w Krzczonowie (woj. Kraków), widok od strony południowej: lato, zima. A house in the country – in Krzczonów, Cracow, a view from the south: summer, winter.

Dom w mieście – położony w zespole zabudowy jednorodzinnej powstał w latach 70-tych XX wieku. Dom w zabudowie szeregowej, gdzie elementem wiążącym budynki są garaże posiada tradycyjną formę i niewielką, standardową działkę. Połączenie domów garażami daje poczucie izolacji od sąsiadów równocześnie zapewniając ciągłość pierzei. Jednorodność domów stwarza spójność krajobrazową, a dzięki niewielkiej ilości segmentów ciągu pozwala uniknąć monotonii. Zachowane częściowo stare drzewa owocowe oraz zieleń indywidualnie zagospodarowanych ogródków urozmaica przestrzeń wokół domów i pozwala stłumić przypadkową, mało atrakcyjną architekturę sąsiednich domów wolnostojących.

A house in a city - situated in a complex of single-family development, came into being in the 1970s. A terraced house; the buildings are linked by garages; a traditional form and a small, standard plot. The garages isolate from the neighbours and make the frontage continuous. The uniformity of houses creates landscape cohesion and, thanks to a small number of segments of a line, helps to avoid monotony. Some partly preserved old fruit trees and the greenery of individually groomed gardens diversify the space around houses and muffles the accidental, not very attractive architecture of the neighbouring free-standing houses.

▲ Dom w mieście – w Krakowie. Widok od strony północnej. A house in a city – Cracow. A view from the north.

▲ Dom w mieście – w Krakowie. Widok od strony południowej. A house in a city – Cracow. A view from the south.

Refleksje zostały sprowokowane pytaniami:
– czy mieszkanie na wsi lub w mieście musi się różnić swoją jakością?
– co różni te dwa domy, a co je łączy?
– od czego i od kogo zależą te różnice i podobieństwa?
Pytania te stanowią pretekst do określenia dążeń ludzi do idealnego, wymarzonego domu.
Realizacja swoich marzeń, spełnienie ich według indywidualnych kryteriów komfortu, wygody i piękna jest ważnym czynnikiem w określeniu własnej tożsamości i tożsamości miejsca, w którym żyjemy.

Reflections have been provoked by the following questions:
Must living in the country or in a city differ in its quality?
What distinguishes the two houses and what combines them?
What and who do these differences and similarities depend on?
These questions make a pretext for defining people's desires for an ideal, dream house. Realizing one's dreams, fulfilling them according to some individual criteria of comfort and beauty is an important factor in defining one's own identity and the identity of the place one lives in.

▼▼ Dom w mieście – w Krakowie. Kominek w salonie. Schody w holu. A house in a city – Cracow. A fireplace in the living room. Stairs in the hall

Marzeniem większości jest własny dom, bo on wydaje się być tą przestrzenią, w której możemy i chcemy mieć – my sami, najwięcej do powiedzenia.
Funkcjonalizm ma tu często znaczenie drugorzędne, ważniejszy jest wyrazisty charakter wnętrz tak prywatnych, osobistych, wypełnionych osobowością ludzi w nich mieszkających – ich właścicieli.
Dom jest wartością, która daje poczucie stabilizacji, bezpieczeństwa, intymności, swobody i wolności. Nie da się tych wszystkich wartości osiągnąć pomijając związek budowli z naturą. To, co znajduje się na zewnątrz domu; jak jest ukształtowane, jaką ma z nim relację wpływa na jakość i poziom tych wartości.

Most of us dream about our own house because it seems to be a space where we can and want to have a voice.
Functionalism is often an issue of secondary importance here; clear character of private, personal interiors, filled with their owners' personalities, is more important.
A home is a value which gives a feeling of stability, safety, intimacy and freedom. It is impossible to reach all those values passing over the relationship between a building and nature. What is outside a house; how it is shaped, what is the relationship influences the quality and level of those values.
It is not a coincidence that both houses, which came into existence in different places and different times, are very similar. They have one, common user.

Nie jest sprawą przypadku, że oba domy, które powstały w tak różnych i odległych miejscach i w tak różnym czasie są do siebie bardzo podobne. Wszystko to za sprawą jednego, wspólnego użytkownika. Wyraźne podobieństwo w układzie obu domów i dbałość o integrację wnętrza z otaczającą przyrodą świadczyć może o dążeniu do urzeczywistnienia sprecyzowanych upodobań i potrzeb estetycznych właściciela. Ten fakt pozwala na refleksję, że człowiek ma dokładnie określone wyobrażenie o domu jako jego najistotniejszej przestrzeni do życia. Objawia się to w sposobie kształtowania wnętrz; w dążeniu do symetrii i kompozycji osiowych dla uzyskania wrażenia przestrzenności, harmonii i ładu.

▲ Dom w mieście – w Krakowie. Widok z okna. A house in a city – Cracow. A view from a window.

A clear similarity in the layout of both houses and attention to the integration of the interior with the surrounding nature can prove a desire to realize the owner's precise preferences and aesthetic needs. This fact tells us that man has a detailed conception of a house as his most important space for living.
It shows itself in the way of shaping interiors; in a drive towards symmetry and axial compositions, impression of spaciousness, harmony and order.

Pojęcie symetrii przydaje prostoty i elegancji, jest zasadą, która stwarza poczucie równowagi w przestrzeni.
W aranżacji domu w mieście zauważa się dążność do stworzenia atmosfery podobnej do tej jaka kojarzy się z domem na wsi. Intymność, przytulność, izolacja od świata zewnętrznego, jak najściślejszy kontakt z naturą to cechy, które wyobrażają dom na wsi. Te cechy stanowią też podstawę w kształtowaniu nastroju domu w mieście.
Zarówno dom na wsi jak i dom w mieście hołduje harmonii we wnętrzu i harmonii wnętrza z otaczającą przestrzenią ogrodu. W obu domach wejścia osiowe do domów i zasada amfilady „okrężnej" mają zasadnicze znaczenie w odbiorze przestrzeni wewnętrznej i relacji z otoczeniem.

The notion of symmetry adds some simplicity and elegance, it is a rule which creates a feeling of balance in space.
In the arrangement of a house in a city, one can see some attempts to create atmosphere similar to a country house. Intimacy, coziness, isolation from the outside world, close contact with nature - these features symbolize a house in the countryside. They are the basis for shaping the atmosphere of a house in a city.
Both a house in the country and a house in a city promote harmony inside and harmony between an interior and the surrounding space of a garden.
In both houses, axial entrances and the rule of "circular" rooms en suite are crucial for the reception of the internal space and the relation with the surroundings.

Układ amfiladowy sprzyja „prorodzinnemu" funkcjonowaniu domu, daje wrażenie przestronności, przy równoczesnym wydzieleniu poszczególnych pomieszczeń. Okna umieszczone na osiach otworów drzwiowych pozwalają na prześwietlenie wnętrza domu i bezpośrednią relację we wszystkich kierunkach wnętrza z przestrzenią zewnętrzną ogrodu.
Możliwość przemieszczania się po domu w różny sposób umożliwia elastyczność funkcjonalną i różnorodność doznań estetycznych.
Układ amfilad „okrężnych" stwarza wielorakość osi kompozycyjnych, których zamknięcia są starannie zaplanowane.

▲ Dom w na wsi– w Krzczonowie (woj. Kraków). Widok z okna. A house in the country – Krzczonów, Cracow. A view from a window.

The en-suite layout is conducive to „pro-family" functioning of a house, gives an impression of spaciousness, while individual rooms are separated. Windows on the axes of door openings make it possible to light the interior of a house and a direct relation between the interior and the external space of the garden in all directions. The ability to move around in a house gives functional flexibility and diverse aesthetic impressions. The layout of "circular" rooms en suite creates a variety of compositional axes whose closings are planned carefully.

W domu wiejskim, wolnostojącym jest to na ogół żywy obraz przyrody za oknem, a w domu miejskim, bardziej ograniczonym w rozmieszczeniu otworów albo widok ogrodu albo kompozycja sprzętów we wnętrzu. Trakty, po których się poruszamy są istotnym elementem w odbiorze nastroju i atmosfery przestrzeni. Postrzeganie tych przestrzeni poprzez najścia, kadry oraz kodowanie w podświadomości różnorodnych ujęć tych samych miejsc, w zależności od pory dnia, roku, poprzez zmianę światła czy naturalnie zmieniających się barw i rysunków za oknem daje zmienność odczuć i wrażeń składających się na niepowtarzalne doznania estetyczne. Nie ma uniwersalnego domu przyjaznego. Jest ich tak wiele, jak wiele jest potrzeb i upodobań ludzi. Umiejętność pogodzenia indywidualnych dążeń z zasadami sztuki budowania jest warunkiem osiągnięcia celu jakim jest zdrowy, naturalny, przyjazny dom o niepowtarzalnym klimacie miejsca.

In a country, free-standing house, it is usually a living image of nature outside; in a more limited city house, either the sight of a garden or a composition of facilities inside. Our tracts are an important element in the reception of the atmosphere of a space. Perceiving those spaces by means of close ups, frames and coding various takes of the same places in subconsciousness, depending on the time of a day, a year through a changing light, colours and drawings behind a window, changes feelings and impressions giving some unique aesthetic impressions. There is not a universal friendly house.

▼ Dom w mieście – w Krakowie. Kuchnia z jadalnią. A house in a city – Cracow. A kitchen with a dining room.
▶ Dom w mieście – w Krakowie. Łazienka. A house in a city – Cracow. A bathroom.
▲ ▼ Dom w na wsi– w Krzczonowie (woj. Kraków). Hol. A house in the country – Krzczonów, Cracow. A hall.
▶ Dom w na wsi– w Krzczonowie (woj. Kraków). Weranda. Barwy ogrodu. A house in the country – Krzczonów, Cracow. A veranda. The colours of the garden.

Stworzenie prawdziwego genius loci jest sztuką bardzo trudną, wymaga pogodzenia współczesności i tradycji, a nade wszystko musi uwzględniać indywidualizm użytkownika.

Literatura:
1. Ch.Jencks: *Le Corbusier-tragizm współczesnej architektury*. WAF Wa-wa 1982
2. Witruwiusz: *O architekturze ksiąg dziesięć*, P.W.N. Wa-wa 1956
3. A.Eliasz: *Psychologia ekologiczna*, Wydawnictwo Instytutu Psychologii P.A.N. Wa-wa 1993
4. D.Pearson: *Przyjazny dom*, Wydawnictwo Murator Wa-wa 1998
5. Trewin Copplestone: *Frank Lloyd Wright – przegląd retrospektywny*, Arkady 1998
6. Susan Zenon: *Wewnątrz architektury*, Wydawnictwo Murator Wa-wa 1999

There are as many houses as many people's needs and preferences. An ability to harmonize individual desires with the rules of the art of building is necessary to reach the goal which is a healthy, natural, friendly house with a unique climate. To create a real genius loci is a very difficult art, it requires harmony between the present time and tradition and, first of all, must take a user's individualism into consideration.

Literature:
1. Ch. Jencks: *Le Corbusier – Tragicalness of Contemporary Architecture*. WAF Warsaw 1982
2. Vitruvius: *Ten Books on Architecture*, P.W.N. Warsaw 1956
3. A. Eliasz: *Ecological Psychology*, P.A.N. Warsaw 1993
4. D. Pearson: *A Friendly House*, Murator 1998
5. Trewin Copplestone: *Frank Lloyd Wright – A Retrospective Review*, Arkady 1998
6. Susan Zenon: *Inside Architecture*, Murator Warsaw 1999